

Reflectief Functioneren bij Toekomstige Adoptieouders

Zomernummer 2023

Het concept "Ouderlijk mentaliseren" verwijst naar de vaardigheid van ouders om het gedrag van hun kind te begrijpen als gestuurd door gevoelens, wensen en verlangens. Mentaliseren laat ouders bijvoorbeeld toe om na te denken over waarom een kind zich op een bepaalde manier gedraagt en wat een kind nodig heeft. Het hoeft niet te verbazen dat ouders met goede mentaliserende vaardigheden ook veilig en sensitief opvoeden en daardoor vaker veilige gehechtheidsrelaties met hun kind opbouwen. Omdat ouderlijk mentaliseren ook een specifieke beschermende rol kan spelen in de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen die vroege negatieve levenservaringen meemaakten, zou mentaliseren ook voor de ontwikkeling van kinderen met een adoptieverhaal van groot belang kunnen zijn.

Uit eerder onderzoek weten we dat er al verschillen zijn in mentaliseren gemeten tijdens de zwangerschap en dat kinderen van ouders met betere mentaliserende vaardigheden beter ontwikkelen dan kinderen van ouders met minder sterke mentaliserende vaardigheden. Voor adoptiegezinnen was er nog geen gelijkaardige meting om de invloed van mentaliseren na te gaan. Daarom onderzocht deze studie drie zaken: (1) of aan de hand van het 'Adoption Expectations Interview' een inschatting gemaakt kon worden van pre-adoptief mentaliseren, (2) of er verschillen bestaan in pre-adoptief mentaliseren tussen adoptiemoeders en -vaders, (3) en hoe deze meting samenhangt met andere vergelijkbare meetinstrumenten.

Het Adoption Expectations Interview

Het semigestructureerde Adoption Expectations Interview werd voor deze studie ontworpen en is gebaseerd op bestaande interviews zoals het Pregnancy Interview, het Parent Development Interview en het Working Model of the Child Interview. 96 adoptiemama's en adoptiepapa's werden geïnterviewd in de periode voor de eigenlijke komst van hun kind. Het interview bestaat uit 20 vragen, die ouders aanzetten om zowel vooruit te kijken (bv. "Als jullie kind zal toekomen in jullie gezin, wat denk je dat je kind nodig zal hebben?"), als terug te blikken op de adoptieprocedure en hun beslissing om te adopteren (bv. "Kunt u zich het moment

herinneren dat u voor het eerst aan adoptie dacht en hoe dit leidde tot de beslissing om een kind te adopteren?”). Iedere vraag werd nadien gescoord aan de hand van de 'Reflective Functioning Scale (RFS)' om een inschatting te maken van het vermogen om te mentaliseren. De RFS is een uitgebreid scoringssysteem om op basis van de inhoud en manier van spreken tijdens zulke interviews het algemeen niveau van mentaliseren af te leiden. Tot op heden is de RFS de gouden standaard om mentaliseren te meten.

Conclusies van de Studie

Dit onderzoek toonde aan dat het mogelijk was om de RFS toe te passen op het nieuwe Adoption Expectations Interview. Analyses indiceerden dat toekomstige adoptieouders in het algemeen over **sterke mentaliserende vaardigheden** beschikken en dat dat reeds zo was voor de komst van hun kind. Deze bevinding heeft wellicht te maken heeft met de veerkracht van ouders die wensen te adopteren en de uitgebreide screeningsprocedures die kandidaat adoptie-ouders doorgaan. De mentaliseerscores bleken onafhankelijk te zijn van leeftijd of opleidingsniveau. Toekomstige adoptiemoeders toonden gemiddeld genomen wel hogere scores dan vaders, maar de absolute verschillen waren erg klein. Tot slot hadden ouders met hoge mentaliseerscores meer mogelijkheden om (a) gevoelens te herkennen en te communiceren aan anderen, (b) hadden ze minder moeilijkheden in hun relaties en (c) waren ze veiliger gehecht.

In vergelijking met voorgaand onderzoek had deze studie enkele sterktes. (1) In tegenstelling tot veel bestaand ontwikkelingsonderzoek, betreft de LAS consequent moeders én vaders. (2) Waar voorgaand onderzoek voornamelijk focuste op mentaliseren bij moeders tijdens de zwangerschap, is dit de eerste studie die focust op mentaliseren bij toekomstige adoptieouders. (3) Het Adoption Expectations Interview kan zowel relevant zijn voor de klinische praktijk om in gesprek te gaan met toekomstige adoptieouders, als voor wetenschappelijk onderzoek, om de potentiële beschermende rol van ouderlijk mentaliseren te onderzoeken.

Over 'Onderzoek Vertaald'

De Leuvense AdoptieStudie (LAS) is de eerste grootschalige wetenschappelijke studie in Vlaanderen naar de ontwikkeling van adoptiekinderen en hun gezinnen. Na de eerste onderzoeksgolf in 2009, namen bijna 50 gezinnen deel aan jaarlijkse meetmomenten. Intussen leerde de LAS al een heleboel bij dankzij de participatie van de adoptiegezinnen en verschenen enkele bevindingen in toonaangevende wetenschappelijke tijdschriften. Om relevante bevindingen vanuit de LAS, of ander adoptieonderzoek, te vertalen naar de participanten en het ruimer publiek, verschijnt 'Onderzoek Vertaald' naast de LAS-nieuwsbrieven vanuit de onderzoeksgroep.

Volledige publicatie: Malcorps, S., Vliegen, N., Nijssens, L., Tang, E., Casalin, S., Slade, A., & Luyten, P. (2021). *Assessing reflective functioning in prospective adoptive parents. Plos one, 16(1), e0245852.*

